

traducción en las relaciones ítalo-españolas en los siglos XVIII y XIX, la traducción en las relaciones ítalo-españolas en la época contemporánea, la política de la traducción en las relaciones ítalo-españolas, el pensamiento sobre la traducción en Italia y en España, traducción y género en la recepción de la literatura italiana en España y la imagen de Italia y de su cultura en España, a través de la traducción y de la recepción de su literatura.

En resumen, la mayoría de los estudios muestran la esencia del diálogo mediterráneo, basado en las relaciones culturales entre la Península ibérica y la itálica. Por ello, el lector se va a encontrar con un volumen y estudio exhaustivo, recomendable y completo en el que palpita el buen hacer de los autores y del éxito del congreso en cuestión. Igualmente, se ha de remarcar la labor de *Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona* cuya edición bien cuidada muestra el interés actual sobre esta materia. Estamos frente a un estudio amplio que ofrece multitud de miradas basadas en la comprensión lingüística, cultural y literaria de dos culturas, la italiana y la española, que beben de una misma tradición desde los orígenes culturales del *Mare Nostrum*.

Òscar O. Santos-Sopena
oscarsantossopena@gmail.com
University of Maryland-College Park (EE.UU.)
UNED-Madrid (España)

Universalità della Ragione. Pluralità delle filosofie nel Medioevo. Universalité de la Raison. Pluralité des Philosophies au Moyen Âge. Universality of Reason. Plurality of Philosophies in the Middle Ages. XII Congresso Internazionale di Filosofia Medievale della Società Internazionale pour l'Étude de la Philosophie, Actes del XII congrés internacional de la SIEPM (Société Internationale pour l'Étude de la Philosophie Médiévale. Palermo, 17-22 setembre 2007), 3 vols. A cura d'Alessandro Musco, Palermo 2012. ISBN: 978-88-6485-025-2.

Els 4 toms, donat que el II volum es compon de dos llibres, recullen les actes del XII congrés internacional de la SIEPM, que tingué lloc a Palerm al setembre de 2007. La publicació s'inclou a la «Biblioteca dell'Officina di Studi Medievali», ben coneguda pel prestigi i nivell de les seves edicions.

Cal rellevar que no es tracta d'unes actes normals, ja que el conjunt que se'ns hi ofereix és un estudi monogràfic que recull treballs de principals medievalistes internacionals des d'un espectre filosòfic, però no ben bé sota un criteri estricte, ja que hi consten aportacions de tall filològic en un sentit ampli de la paraula. Així doncs són llibres que mereixen ser ressenyats en llocs com ara aquesta publicació, ja que haurien d'estar a l'abast a les biblioteques de Filosofia i de Filologia, així com de les que contenen material de l'Edat Mitjana.

Cal avançar que a les actes s'utilitzen les llengües del congrés: italià, francès, anglès, portuguès, castellà i alemany. El conjunt ateny les 2.200 pàgines, que reflecteixen 200 intervencions. Un detall ben pràctic que s'ha d'agrair és que a cada volum es repeteixi l'índex general, cosa que evita d'anar canviant de llibre contínuament.

Després d'una Introducció de Josep Puig Montada i un prefaci de Jacqueline Hamesse, presidenta honorífica de la SIEPM (Société Internationale pour l'Étude de la Philosophie), i així mateix rere la descripció del congrés i d'aquesta publicació per part d'Alessandro Musco, el I volum aplega les sessions plenàries. També sota el criteri d'utilitat, al final es dóna un índex de noms i un altre de manuscrits a càrrec de Pietro Palmieri.

El volum II recull totes les intervencions lligades al pensament medieval filosòfic en llengua llatina. Al II.2 s'arreglen les relatives a la temàtica Franciscana i Lul·liana. De la primera té cura el P. Stéphan Hoppes, qui coordina les 14 comunicacions. La segona, coordinada pel lul·lista Fernando Domínguez Reboiras, en conté 12. Així mateix clou aquesta part amb els índexs de noms i manuscrits, fets per Giuliana Musotto.

Al III i darrer volum es reuneixen les sessions que tracten d'aspectes propers a les tradicions orientals: Orientalia, Indica, Judaica i Byzantina. L'índex ha estat resultat de la tasca de Patrizia Spallino.

Donat l'interès especial que ofereix la secció Lul·liana per aquesta revista, en fem relació dels treballs corresponents:

— *Notes sur récupération du Psd.-Denys dans la cosmologie lullienne: questions sur la création du monde*, per Antonio Bordoy.

— *Alrededor del concepto de la divinidad y el hombre en el «Félix»: de Llull al Humanismo*, per Júlia Butinyà.

— *The Book of the Gentile and the Three Sages: Ramon Llull as Anselm Redivivus?*, per Marcia L. Colish.

— *La combinatoria degli elementi nelle opere mediche di RaimondoLullo*, per Carla Compagno.

— *Ramon Llull y el Liber de Angelis*, per Cándida Ferrero Hernández & José Martínez Gázquez.

— *Credere et intelligere dans les oeuvres latines tardives de Lulle*, per Francesco Fiorentino.

— *Aproximaciones al Liber de potentia, obiecto et actu de Ramon Llull*, per Núria Gómez Llauger.

— *El Ars generalis ultima de Ramon Llull: Presupuestos metafísicos y éticos*, per Esteve Jaulent.

— *Aspetti della strumentativa in Raimondo Lullo*, per Marta M. M. Romano.

— *Ramon Llull: Le langage et la raison*, per Josep E. Rubio Albarracín.

— *Ramón Llull: Quattuor libri principiorum y la filosofía de su tiempo*, per María Asunción Sánchez Manzano.

— *La relación entre el Ars inventiva veritatis y el Ars amativa (1290)*, per Jorge Uscatescu Barrón.

— *A revised interpretation of the mediaeval reception of Aristotle's Metaphysics*, per John Dudley.

Als quals cal afegir algun altre treball, com ara *Concepts of philosophical rationality in inter-religious dialogue: Crispin, Abelard, Quinas, Llull*, per Alexander Fidora, que afecta també a Ramon Llull.

A l'últim, farem un recordatori del congrés, que a l'entendre de molts no va tenir defectes. Tant el lloc on s'inicià, la basílica de Sant Francesco d'Assisi del convent dels framenors, com les paraules que ens adreçà el President de l'OSM (Officina di Studi Medievali), el professor Musco, sense oblidar el tros de sal amb què ens regalà als presents com a mostra feaent de l'antiguitat de la terra que trepitjàvem, així com també els encontres tan ben organitzats, no fan més que subscriure el bon record de l'estada siciliana. Per tal de destacar-ne un farem esment del preciós espectacle dels famosos *pupi* sota el títol *Duello di Orlando e Rinaldo per la bella Angelica*, a càrrec de la companyia «Carlo Magno» de Enzo Mancuso; la representació cultural i popular assolí una categoria que, al cap d'anys, permet reviure-la i sentir els crits d'«Angelica!» amb tota força i vigor, i per què no dir-ho, amb nostàlgia.

Clourem amb unes paraules entre les inicials de Josep Puig Montada: «The Congress and the publication of the proceedings remind us that Palermo and Sicily have always been places where human reason manifest in multiple expressions and yet also maintains its unity», XXIV.

Júlia Butinyà
juliabutinya@gmail.com
UNED

Roca, Rafael (ed.), *Teodor Llorente, cent anys després*, Alacant, IIFV, 2012, 287 pp.

El volum que tenim entre mans és el resultat del treball magnífic d'investigadores i investigadors de tot el territori lingüístic català congregats a fi d'ofrenar, amb la contribució de llurs estudis, el seu millor homenatge al patriarca de la Renaixença valenciana, Teodor Llorente i Olivares (1836-1911). I és que aquesta obra, editada pel professor de la Universitat de València Rafael Roca i Ricart, recull les aportacions presentades a la jornada acadèmica celebrada en commemoració del centenari de la mort de Llorente, que va tenir lloc el 2011 a la Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació de la Universitat de València, amb l'organització conjunta de l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana i el Departament de Filologia Catalana de la Universitat de València. Ara,